

POLITIET

Anmeldt kriminalitet i Oslo politidistrikt 2022

Oslo politidistrikt, januar 2023
Felles enhet for etterretning og etterforskning
Analyseavsnittet

Innhold

Samlet trend: Økning i anmeldelser følger pandemiutviklingen	3
Lange linjer	3
Utvikling gjennom året.....	4
Registrert kriminalitet etter hovedkategorier.....	5
Økonomisk motivert kriminalitet	5
Vold	7
Seksuallovbrudd	8
Øvrige kriminalitetstyper.....	9
Barne- og ungdomskriminalitet	10
Tidsspesifikke faktorer	11
Straffesaksbehandlingen	11

Samlet trend: Økning i anmeldelser følger pandemiutviklingen

Oslo politidistrikt omfatter kommunene Oslo, Asker og Bærum, med et samlet innbyggertall på drøyt 923 500. Politidistriktet kan beskrives som et storbyområde med tilhørende urban profil på kriminaliteten. Dette innebærer at kriminaliteten også preges av mange lovbrudd begått av folk som ikke bor her.

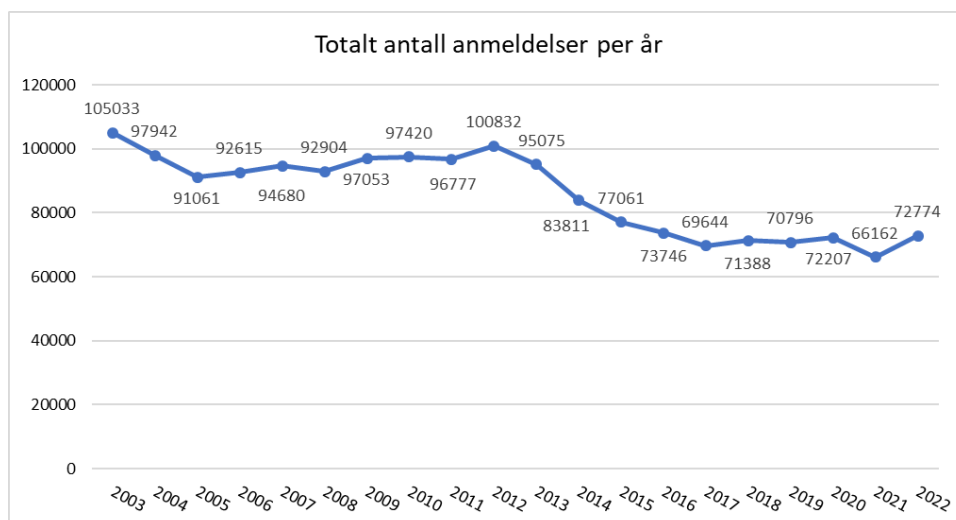
I 2022 ble det totalt registrert 72 774 anmeldelser med gjerningssted i politidistriktet.¹ Dette var en økning på 10 % fra 2021. Økningen var preget av at typisk storbykriminalitet i sentrumsområdene tiltok etter nedgangen året før, da koronapandemien og tilhørende smitteverntiltak endret kriminaliteten. I 2022 ble nær 30 % av anmeldelsene inngitt digitalt.

Nedenfor gjøres det sammenligninger mellom månedene i 2022, mellom årene 2021 og 2022, samt mellom 2022 og en "prepandemiperiode" i de 3 årene 2017-2019.

Lange linjer

Pandemien påvirket mønsteret i anmeldelser gjennom året for både 2020 og 2021, men kun i 2021 ga pandemien en markant nedgang i anmeldelser for året som helhet. Nedgangen var størst sentralt i Oslo by.² Da smitteverntiltakene avtok i 2022 økte antallet anmeldelser igjen, primært i Oslos sentrumsområder. Sammenlignet med gjennomsnittet i treårsperioden før pandemien inntraff, var det i 2022 en økning på 3 %.

Diagram 1: Antall registrerte anmeldelser per år i perioden 2003-2022, Oslo politidistrikt.

¹ Datakilde: Straffesaksregisteret (Strasak). Omfatter anmeldelser uavhengig av avgjørelse i saken. Undersøkelsessaker er unntatt.

² Den tilsynelatende økningen fra 2019 til 2020 kan tilskrives at Røyken og Hurum ble innlemmet i politidistriktet.

Til tross for økningen i 2022 er den overordnede trenden for politidistriktet en betydelig reduksjon i anmeldt kriminalitet. Nedgangen startet allerede i 1999, og siden årtusenskiftet har den vært på nærmere 40 % samtidig som at innbyggertallet har steget.³

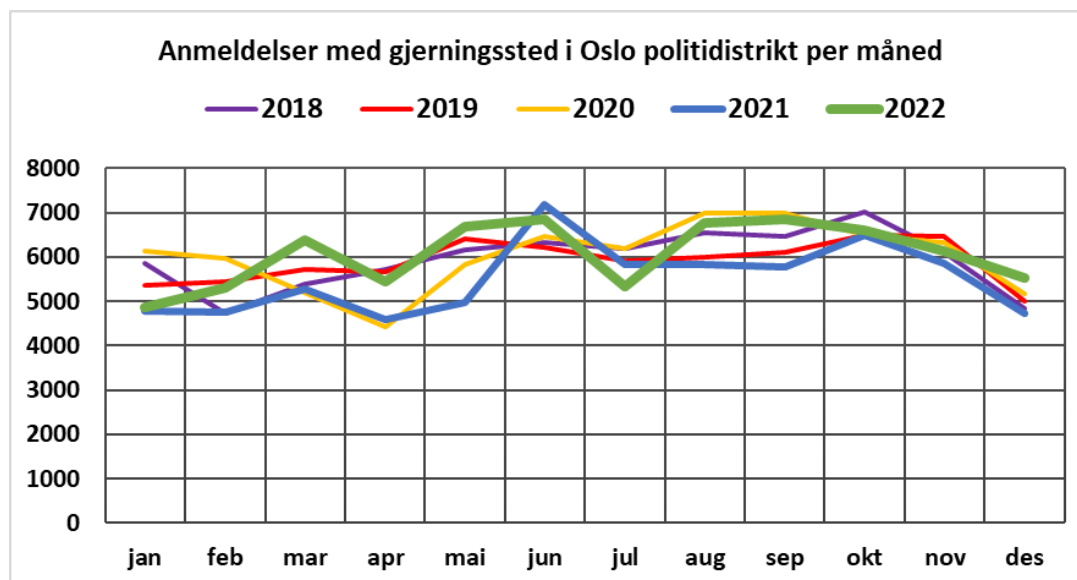
Reduksjonen i anmeldelser over lengre tid er del av en bred nedgangstrend i kriminalitet i vestlige land de siste tiårene. Flere faktorer er blitt pekt på som forklaring, blant annet den økonomiske velstanden og den politiske stabiliteten som preget perioden. Mer effektivt og kunnskapsstyrt politiarbeid kan også ha spilt inn. Digitalisering av sosial samhandling har i tillegg endret enkelte lovbrudds forekomst, modus operandi og anmeldelsesfrekvens.

Utvikling gjennom året

Gjennom året 2022 var hovedtendensen en gradvis økning i registrerte anmeldelser, selv om antallet gikk ned helt på slutten av året. I mars måned 2022 var antallet høyere enn i samme måned i 2019 (før pandemien). Da hadde de fleste smitteverntiltak blitt opphevet, og arbeidsliv, offentlig kommunikasjon, uteliv og annen sosial kontakt hadde begynt å fungere som før pandemien.

Det må understrekes at også andre faktorer enn avtagende pandemi påvirket de månedlige anmeldelsestallene, blant annet registreringsrutiner som medvirkende årsak til et lavt antall anmeldelser i juli måned.

Diagram 2: Antall anmeldelser med gjerningssted Oslo politidistrikt fordelt på registreringsmåned, 2017-2022

³I 1998 ble det registrert 117 808 anmeldelser i Oslo politidistrikt som da omfattet kun Oslo kommune.

Registrert kriminalitet etter hovedkategorier

I framstillingen nedenfor gjengis anmeldelsestall for de ulike hovedkategoriene av kriminalitet.⁴

Fra 2021 til 2022 steg antallet anmeldelser med 10 % (6 612 anmeldelser). Den samlede økningen handlet særlig om langt flere vinningslovbrudd, men også betydelig flere trafikklovbrudd. Et redusert antall anmeldte skadeverk bidro til å dempe veksten i anmeldelser i 2022.

Tabell 1. Antall anmeldelser i de ulike kategorier lovbrudd i Oslo politidistrikt i prepandemiperioden 2017-2019 (gjennomsnitt), 2021 og 2022.

Kriminalitetstype	Snitt prepandemi-periode	2021	2022	Endring 2022 vs 2021	% endring 2022 vs 2021	% endring 2022 vs prepandemi-periode
ANNEN	9079	8719	8667	-52	-0,6	-4,5
ARBEIDSMILJØ	88	64	91	27	42,2	3,0
MILJØ	43	58	91	33	56,9	111,6
NARKOTIKA	6577	4006	3384	-622	-15,5	-48,5
SEKSUALLOVBRUDD	1074	1173	1045	-128	-10,9	-2,7
SKADEVERK	4659	6307	5132	-1175	-18,6	10,2
TRAFIKK	6225	6585	8732	2147	32,6	40,3
VINNING	28696	25838	31466	5628	21,8	9,7
VOLD	7356	6860	7566	706	10,3	2,9
ØKONOMI	6812	6552	6600	48	0,7	-3,1
TOTALT	70609	66162	72774	6612	10,0	3,1

Økonomisk motivert kriminalitet

Økningen i antall anmeldelser fra 2021 til 2022 var størst for *kriminalitetstype vinning*, med en vekst på 5 650 anmeldelser (+22 %). Antallet i 2022 var også høyere enn snittet i pre-pandemiperioden (+10 %).

Mye av økningen i vinningskriminaliteten gjaldt *tyveri fra person*, der antallet anmeldelser i 2022 var høyere enn i årene før pandemien. Omfanget av denne formen for tyveri var forventet å vokse med normalisering av samfunnslivet og økt bruk av det offentlige rom, men det kan være flere årsaker til at antallet anmeldelser ble høyere enn før pandemien.

Anmeldelser av *butikktyveri* tok seg opp igjen i 2022 (+14 %) etter et redusert antall i 2021, men var fortsatt svakt lavere enn i prepandemiårene (-3 %).

Anmeldelser av *grovt tyveri fra bolig* har vært avtagende gjennom de senere årene, en nedgang som trolig ble forsterket i pandemiperioden ved økt tilstedeværelse hjemme og færre utenlandske vinningslovbrytere. Antallet i 2022 var svakt høyere enn i 2021 (+7 %), men lavere enn i årene før pandemien (-36 %).

⁴ I datamaterialet er også tidligere registre lovbrudd inndelt i hovedkategoriene av kriminalitet som ble innført med ny straffelov som trådte i kraft i oktober 2015.

De 357 anmeldelsene av *ran* i 2022 var en svak økning (+4 %) fra 2021, et år hvor antallet var relativt lavt. Antallet ran i 2022 var lavere enn snittet i de 3 prepandemiårene (-36 %).

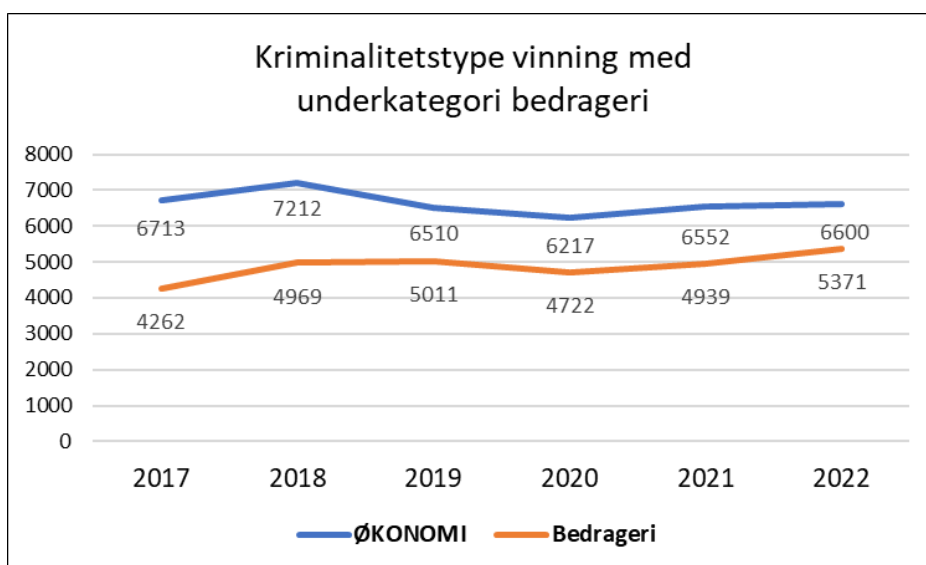
Tabell 2: Antall anmeldelser for utvalgte lovbrudd i kriminalitetstype Vinning i Oslo politidistrikt i prepandemiperioden 2017-2019 (gjennomsnitt), 2021 og 2022.

Utvalg vinningslovbrudd	Snitt prepandemi-periode	2021	2022	Endring 2022 vs 2021	% endring 2022 vs 2021	% endring 2022 vs prepandemi-periode
Ran	386	344	357	13	3,8	-36,4
Tyveri fra person	8556	5429	9521	4092	75,4	11,3
Gr.tyveri fra bolig	455	271	289	18	6,6	-36,4
Tyveri fra bil o.l.	2377	1947	2045	98	5,0	-14,0
Sykkeltveri	4699	6347	6673	326	5,1	42,0
Butikktveri	5610	4849	5504	655	13,5	-3,0

Hovedtrekkene i utviklingen i det siste tiåret har vært en gradvis nedgang i vinningslovbrudd parallelt med økning i anmeldelser i *kriminalitetstype økonomisk kriminalitet*, mye tilskrevet vekst i anmeldte *bedragerier* som i stadig større grad har blitt digitalt utført. Samtidig bør det presiseres at politianmeldte digitale bedragerier kun utgjør en liten del av det faktiske omfanget av slike lovbrudd.

Antallet anmeldte bedragerier økte fra 2021 til 2022 (+9 %) og var 12 % flere enn i prepandemiårene. En viss økning var forventet under pandemien. Signaler fra andre samfunnsaktører tilsier at veksten i bedragerier og ID-tyverier faktisk sett var høyere under pandemien enn det anmeldelsene indikerer. Trolig skyldes dette at slike lovbrudd ofte løses på annen måte enn ved politianmeldelse.

Diagram 3: Antall anmeldelser av kriminalitetstype økonomi, herunder bedrageri. Oslo politidistrikt 2017-2022.

Vold

I 2022 ble det registrert totalt 7 566 anmeldelser av kriminalitetstypen vold, som omfatter både fysisk vold, trusler og tvang, mm. Dette er en økning på 10 % fra 2021, da antallet trolig var lavt som følge av pandemien og smitteverntiltakene. Antall anmeldelser i 2022 var svakt høyere enn gjennomsnittet i de 3 årene før pandemien (+3 %).

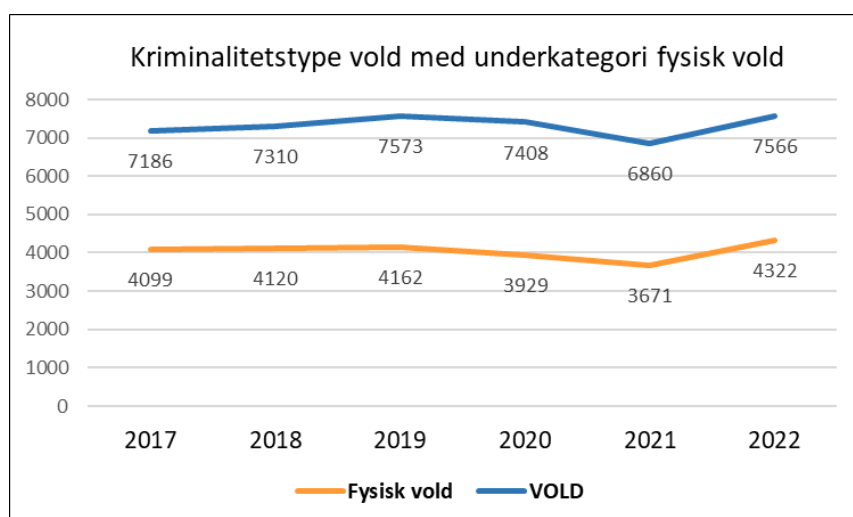
For voldsanmeldelsene var det ulik utvikling for de forskjellige typene lovbrudd. Antall anmeldte *trusler* var spesielt høyt i 2020 sammenlignet med prepandemiperioden, for deretter å avta i 2021 med stabil utvikling videre i 2022.

Anmeldelser av ulike former for angrep *mot offentlige tjenestepersoner*, inkludert politi, økte noe igjen i 2022 etter nedgang i 2021. Slike lovbrudd omfatter både fysisk hindring, forulemping, trusler og fysisk vold. Den beskrevne nedgangen i 2021 og etterfølgende økning i 2022, var trolig påvirket av svært mye av storbylivets aktivitet i sentrumsområdene var begrenset under pandemien, og at slike anmeldelser i relativt stor grad finner sted der.⁵

I starten av pandemien var det stor bekymring for mulig tiltakende familievold i perioder med strenge smitteverntiltak. Antall registrerte anmeldelser for *mishandling i nære relasjoner* ble imidlertid litt lavere i de to pandemiårene enn i de 3 årene før,⁶ selv om antallet økte utover i pandemiperioden. Økningen fortsatt i 2022 da antall anmeldelser ble tilnærmet likt snittet for de 3 årene før pandemien.

Anmeldelser av *fysisk vold* sank i 2020 og avtok ytterligere i 2021. I 2022 økte anmeldelsene med 18 % til et antall som er litt høyere enn gjennomsnittet for årene før pandemien (+5 %). Antallet i 2022 økte både for kroppskrenkelser og kroppsskader, men minst for de alvorligste formene for fysisk vold.⁷

Diagram 4: Antall anmeldelser av kriminalitetstype vold i perioden 2015-2021, og herunder fysisk vold. Oslo politidistrikt.

⁵ Jf. voldsundersøkelse produsert av Oslo politidistrikt i 2019.

⁶ Sammenligning mellom gjennomsnitt i de to tidsperiodene.

⁷ Flere faktorer påvirker registreringen av grove voldshendelser og størrelsesforholdet mellom kategoriene.

I 2022 ble det registrert 7 anmeldelser av *drap*, hvorav 2 drap ble utført av samme gjerningsperson under hendelsen 25. juni da en mann skjøt mot to utesteder i Oslo sentrum under Pride-feiringen. Til sammenligning ble det i 2021 registrert 8 anmeldelser av drap i politidistriktet.⁸ Gjennom de siste 10 årene har antallet drap variert mellom 14 og rekordlave 2 i 2020.

Ved utgangen av 2022 var det registrert 28 anmeldelser av grov vold i form av drapsforsøk. Dette var 9 færre enn i 2021 (37). Vi gjør oppmerksom på at antallet anmeldte drapsforsøk i 2022 ikke omfatter skyte-hendelsen 25. juni. Flere enn de to drepte ble rammet i hendelsen, men disse straffesakene er per nå registrert i kategorien terror. Dette gjør det vanskelig å sammenligne antallet anmeldte drapsforsøk i 2022 med tidligere år.

I 2022 ble det registrert 99 anmeldelser av fysisk vold med kniv eller annet stikkvåpen involvert.⁹ Dette var 11 flere enn i 2021 (88), men et betydelig lavere antall enn i 2020 (156), og også noe færre enn i 2019 (104).¹⁰ Antallet anmeldelser i 2022 av *trusler med kniv eller annet stikkvåpen* (308) økte fra 2021 (253) og var høyere enn i årene før pandemien.

Antallet anmeldelser av *vold med skytevåpen* var tilnærmet det samme i 2022 (22) som i 2021 (20). I begge årene var antallet vesentlig høyere enn i 2019 (5) og 2020 (12). En analyse av anmeldte hendelser høsten 2021 viste at både spenninger i kriminelle miljøer og belastninger knyttet til rusmisbruk og psykisk sykdom så ut til å ligge til grunn i en periode med et relativt høyt antall anmeldelser. Tilsvarende analyse er ikke gjort i 2022.

Seksuallovbrudd

Antall anmeldte seksuallovbrudd i 2021 var 1 045. Dette var en nedgang på -11 % (128) fra et relativt høyt antall i 2021. Antall i 2022 var svakt under gjennomsnittet (-3 %) for de 3 pre-pandemiårene.

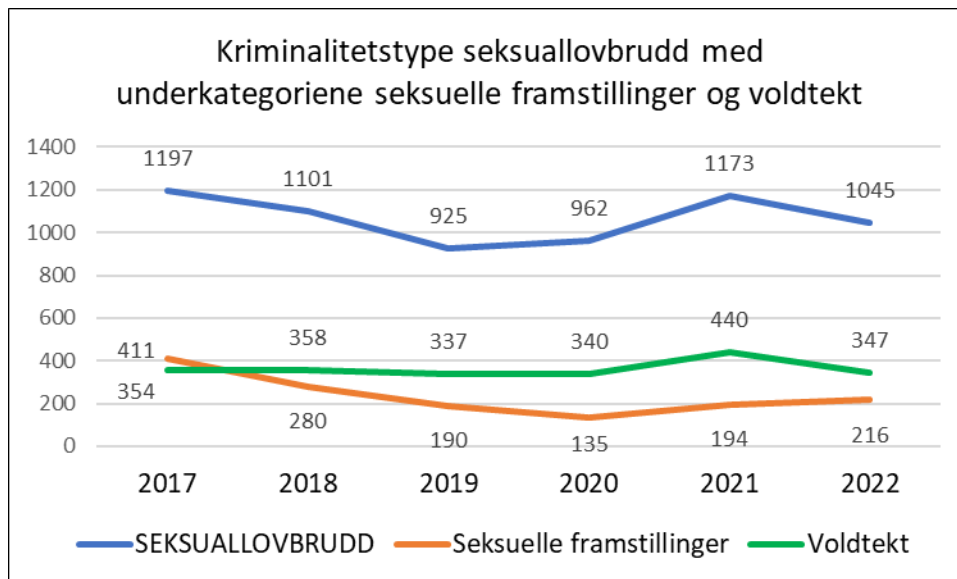
Nedgangen i seksuallovbrudd gjaldt primært anmeldelser av *voldtekt (inkl. forsøk)*, og særlig voldtekt av barn under 14 år. Det høye antallet anmeldelser av voldtekt av barn under 14 år i 2020 og 2021 omhandlet i stor grad digitale overgrep og gjenspeiler politiets etterforskning/ avdekking av disse. Antall anmeldte voldtekter, inkludert forsøk, av noen på 14 år eller eldre har vært relativt stabilt gjennom de siste 5 årene.

⁸ Tallet i 2021 var 9 dersom man inkluderer at en mann døde da politiet løste skudd i en hendelse på Bislett.

⁹ Unntatt Mishandling i nære relasjoner.

¹⁰ Informasjonen framkommer ikke av politiets standardiserte statistikk. Tallene utarbeides ved at saksdokumenter leses i saker der modus ikke er registrert.

Diagram 5: Antall anmeldelser av kriminalitetstype seksuallovbrudd, herunder seksuelle framstillinger og voldtekt. Oslo politidistrikt 2017-2022.

Antallet anmeldelser av *seksuell atferd* (blotting) økte fra de 3 prepandemiårene til pandemiårene, men avtok deretter noe i 2022 (-12 %). Økningen i pandemiårene *kan* gjenspeile endringer i adferd, årvåkenhet og generell utrygghetsfølelse i det offentlige rom under pandemien.

Antallet anmeldelser av ulovlige seksuelle framstillinger var svakt færre i pandemiårene enn i prepandemiårene, men økte deretter noe i 2022. Anmeldelsene gjenspeiler politiets etterforskning og avdekkingsvirksomhet.

Øvrige kriminalitetstyper

Antallet anmeldte *trafikklovbrudd* økte med 33 % fra 2021 til 2022, og bidro sterkt til den samlede økningen i anmeldelser. Antallet i 2022 var høyere enn i noen av de 5 foregående årene. Økningen i 2022 skyldes i hovedsak flere anmeldte fartsovertredelser (+133 %), hvorav mye ble avdekket ved automatisk trafikk kontroll (ATK). Det var også økning i anmeldelser av ruspåvirket kjøring (+36 %) og kjøring uten gyldig førerkort (+23 %). Antallet trafikkanmeldelser er nært knyttet til omfanget av kontrollaktivitet.

Anmeldelser av *narkotikalovbrudd* har avtatt gjennom de siste 5 årene, og særlig i 2021 og 2022. Antallet i 2022 var 16 % lavere enn i 2021. Nedgangen gjelder særlig anmeldelser etter Legemiddeloven, og må knyttes til endringer i politiets kontrollpraksis.

Anmeldelser av *skadeverk* sank med -19 % fra 2021 til 2022, etter relativt høye anmeldelsestall i pandemiårene. Mønsteret i anmeldelser preges i stor grad av skadeverk i form av tagging på kollektivkjøretøy samt registreringspraksis.

I kriminalitetstype *Annen* var antallet anmeldelser tilnærmet det samme i 2022 som i 2021. En nedgang i anmeldelser av brudd på Spesiallover (jfr. Smittevern) ble oppveid av anmeldelser som gjaldt bæring av kniv på offentlig sted (+25 %). Antallet var uvanlig

lavt i 2021, og var også i 2022 lavere enn snittet for de fire siste årene før 2021. Politiets kontrollvirksomhet påvirker antallet.

Barne- og ungdomskriminalitet

I Oslo politidistrikt var det i 2022 tilnærmet det samme lave antallet anmeldelser med mistenkt person 10-17 år som i 2021. Både i 2022 og i pandemiårene var antallet lavere enn i hvert av de 3 årene før pandemien. Nedgangen i årene 2020-2022 brøt en trend med lineær vekst i barne- og ungdomskriminaliteten i 5-årsperioden før pandemien. Nedgangen i pandemiårene preget alle de tre kommunene i politidistriktet og er beskrevet nærmere i rapporter som Oslo politidistrikt har laget for SLT/SaLTø-samarbeidet. Utviklingen fra 2021 til 2022 var ulik i politidistriktets geografiske enheter, med økning i enhet sentrum og nedgang i både øst og vest.

Antallet *vinningslovbrudd* gikk betydelig ned i 2021 (-21 % fra året før) og tok seg bare delvis opp igjen i 2022 (+13 % fra året før). Antallet anmeldte *ran* med ung mistenkt gikk ned fra 104 i 2020 til 67 i 2021, og videre ned til 49 i 2022.

Tabell 3. Antall anmeldelser med mistenkte 10-17 år fordelt på kriminalitetstyper i prepandemiperioden 2017-2019 (gjennomsnitt), 2021 og 2022. Oslo politidistrikt. Unntatt Undersøkelsessaker samt kriminalitetstypene miljø og arbeidsmiljø (uten anmeldelser i 2022).

Kriminalitetstype	Snitt prepandemi-periode	2021	2022	Endring 2022 vs 2021	% endring 2022 vs 2021	% endring 2022 vs prepandemi-periode
ANNEN	346	364	328	-36	-9,9 %	-5,3 %
NARKOTIKA	549	241	173	-68	-28,2 %	-68,5 %
SEKSUALLOVBRUDD	75	100	57	-43	-43,0 %	-23,7 %
SKADEVERK	89	90	68	-22	-24,4 %	-23,9 %
TRAFIKK	117	164	201	37	22,6 %	71,3 %
VINNING	841	618	699	81	13,1 %	-16,9 %
VOLD	610	527	560	33	6,3 %	-8,2 %
ØKONOMI	108	126	160	34	27,0 %	48,6 %
TOTALT	2735	2230	2246	16	0,7 %	-17,9 %

Antallet anmeldte *voldslovbrudd* med unge gjerningspersoner gikk noe opp fra 2021 til 2022, men var samtidig lavere enn gjennomsnittet for de 3 årene før pandemien. Økningen i 2022 omhandlet primært fysisk vold (+9 %), hvor antallet i 2022 var tilnærmet likt gjennomsnittet i prepandemiårene.

Anmeldte *narkotikalovbrudd* sank ytterligere i 2022 etter nedgang i både 2020 og 2021. Det samme gjaldt for *skadeverk*, om enn i litt mindre grad.

Antall anmeldelser av de kontrollinitierte *trafikklovbruddene* var spesielt høyt i 2021, og steg ytterligere i 2022.

Anmeldte tilfeller av *seksuallovbrudd* med unge gjerningspersoner økte både i 2020 og 2021, men utmerket seg som lavt i 2022. Nedgangen i 2022 gjaldt flere ulike typer seksuallovbrudd.

Totalt ble 1662 ulike *personer* i alderen 10-17 år anmeldt for lovbrudd i Oslo politidistrikt i 2022.¹¹ Dette var en nedgang fra 2021 (-5 %), og svakt under gjennomsnittet for antallet unge mistenkte i de 3 prepandemiårene (-3 %).

Tidsspesifikke faktorer

Anmeldelsesstatistikken tilbake i 2021 ble også påvirket av lovbrudd knyttet direkte til pandemien, i form av blant annet brudd på bestemmelser om karantene/isolasjon og bedrageri i forbindelse med covid-19-tester, falske smittevernstjenester og kompensasjonsordninger. Slike lovbrudd var ikke lenger like aktuelle i 2022, et år som på mange måter ble preget av at pandemien avtok og smitteverntiltak ble avvirket. Vi må samtidig regne med at effekter av pandemien fortsatt kan påvirke både registrerte lovbrudd og kriminalitet som ikke avdekkes. Pandemien bidro for eksempel til økt bruk av digitale løsninger med tilhørende mulighet for digitale lovbrudd. Dersom økonomisk utrygghet under pandemien stimulerte til arbeidslivskriminalitet og framvekst av grå og svarte markeder, vil dette trolig ha betydning i lengre tid enn pandemien varte.¹²

Gjennom 2022 har det tilkommet andre endringer i samfunnet vårt med betydning for folks livsvilkår og sinnsstemning, ikke minst krig i Europa og vanskeligere økonomisk situasjon for mange. Det er per nå ikke analysert hvordan slike faktorer kan ha påvirket kriminalitetsbildet i Oslo politidistrikt i 2022, og det gjenstår også å se om det vil framkomme effekter på kriminaliteten i politidistriktet i 2023.

Straffesaksbehandlingen

Oslo politidistrikt utgjøres i stor grad av et urbant hovedstadsområde. Dette setter sitt preg på anmeldelsenes omfang og profil, og dermed utfordringene i straffesaksbehandlingen. Politidistriktets straffesaksportefølje omfatter også stadig mer komplekse og ressurskrevende straffesaker, blant annet innen økonomisk kriminalitet, lovbrudd i det digitale rom, og kriminelle nettverk med forbindelser både til andre deler av Norge og til utlandet. I 2022 ble politidistriktet satt på prøve ved skyting mot utelivsgjester under årets Pride-feiring. To mennesker ble drept og mange skadd. Oslo var preget av frykt etter hendelsen, og den etterlot seg et høyt prioritert og omfattende sakskompleks for politidistriktet. I 2022 har også andre store og alvorlige saker krevd betydelig etterforskningskapasitet.

For året som helhet var den samlede gjennomsnittlige *saksbehandlingstiden* for oppklarte saker ved Oslo politidistrikt på 80 dager, mot 76 i 2021 og 80 i 2020. *Oppklaringsprosenten* for det samlede antallet saker i 2022 var på 32 %, mot 34 % i 2021 og 36 % i 2020. Økningen i anmeldte vinningslovbrudd og nedgang i anmeldte narkotikalovbrudd medvirket til nedgang i oppklaringsprosenten i 2022.

Oslo politidistrikt hadde ved utgangen av 2022 en restanseportefølje på 4,5 % målt i forhold til antall anmeldelser mottatt året før. Restanser viser til anmeldelser som ikke har blitt påtaleavgjort innen 3 måneder. Det nasjonale gjennomsnittet i 2022 var på 9,3 %. Ved utgangen av 2022 hadde Oslo politidistrikt et litt lavere antall restanser enn året

¹¹ Ikke alle var bosatt i politidistriktet.

¹² Oslo politidistrikt (2022): *Anmeldt kriminalitet i Oslo politidistrikt 2021*

før, målt i anmeldelser ikke påtaleavgjort innen 3 måneder. Restanseporteføljen var 4,5 % av mottatte anmeldelser dette året, mens det tilsvarende tallet for Norge som helhet var på 9,3 %.

Oslo politidistrikt gjennomfører nå endringer i interne rutiner for saksfordeling med mål om en mer helhetlig prioritering og håndtering av straffesaker.